

Justis og Beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep.
0030 Oslo

Deres referanse

Vår referanse

Dato

17-086668ADM-STRO

27.11.2017

NOU 2017:8 SÆRDOMSTOLER PÅ NYE OMRÅDER?

Våre merknader knytter seg primært til foreldretvister og barnevernsaker. Utvalget har brukt fellesbetegnelsen barnesaker om disse.

Saker som involverer barn er blant de viktigste sakene domstolene behandler. Det må derfor treffes materielt riktige avgjørelser og det må sikres at partene opplever prosessen frem til avgjørelse som betryggende.

1. PRAKTISK OG PRINISPIELT UTGANGSPUNKT

Fra et praktisk ståsted opplever vi at dagens ordning der barnevernssakene starter i fylkesnemnda fungerer godt. Fylkesnemnda har spesialkompetanse på området. Sakene kan ankes inn for tingretten hvor dommerne har fordelene av et bredere perspektiv og god erfaring med bevisvurdering. Dagens ordning hvor foreldretvistene starter i tingretten fungerer også. På det området mener vi likevel det kan være mye å hente ved å styrke familievernkantorene, bl. a. styrking av meklingstilbudet. Sør-Trøndelag tingrett har formalisert et samarbeid med familievernkantoret i høykonfliktsaker som illustrerer at denne innfallsvinkelen kan være konstruktiv for barna og familiene deres.

2. ALTERNATIV TIL DAGENS MODELL

Vi mener det er grunn til å reise spørsmål ved om utvalget har identifisert tilstrekkelig behov til å foreta slike omfattende endringer som utvalget legger opp til.

Skulle lovgiver være av den oppfatning at det er behov for vesentlige endringer mener vi utvalgets forslag om å inkorporere fylkesnemndene i domstolen («tingrettsmodellen») er å foretrekke fremfor alternativet særdomstoler, som vi har liten tradisjon for i Norge. Med

Postadresse
Postboks 2317 Torgarden, 7004 Trondheim

Sentralbord
73 54 24 00

Saksbehandler
Bente F. Elverum

Bankgiro

Organisasjonsnummer
974748541

Kontoradresse
Munkeg. 20, 7013 Trondheim

Telefaks
73 54 25 81
konkurs, skifte,
vigsel, notarial: 73
54 25 20

Telefon
73 54 24 21

Ekspedisjonstid
08.00-15.45 (15.00)

Internet/E-post
www.domstol.no /
Sor-Trondelag.tingrett@domstol.no

«tingrettsmodellen» er det imidlertid viktig at de forvaltningsmessige oppgavene som tilligger fylkesnemnda ikke overlates til domstolen. Å overføre de forvaltningsmessige funksjonene vil være prinsipielt uheldig. Det vil også stride mot med de senere års arbeid med å rendyrke de dømmende funksjoner i domstolene.

I det følgende tar vi utgangspunkt i utvalgets forslag til «tingrettsmodell» og kommenterer utvalgte punkter, hvor utvalgets syn ikke bør videreføres.

3. KOMPETANSEBEHOV OG ORGANISERING AV BARNESAKSARBEIDET I DOMSTOLEN

Selv om vi oppfatter dagens ordning som velfungerende er det rom for forbedring. Eksempelvis er det grunnleggende å sikre at de profesjonelle aktørene har god kompetanse i å behandle saker der barn er involvert. Det kan likevel ikke begrenses til barnesakene slik utvalgets innfallsvinkel tilsier, fordi temaet er like viktig i de mange andre sakstypene der barn har en rolle.

Bevisstheten om kompetansebehovet har vært under utvikling de siste årene. Mye positivt har skjedd og det er viktig å fortsette dette arbeidet. En grunnleggende barnefaglig kompetanse er ønskelig slik at dommerne skal kunne stille relevante spørsmål, få en god forståelse av problematikken og vurdere kvaliteten i de sakkyndiges arbeid. For å tilføre dommerne barnefaglig og psykologfaglig kompetanse støtter vi at dommerne gis et tilbud i tråd med opplæringsløpet som er beskrevet i utredningen pkt. 18.3.2. Det er ingen grunn til å avvende utviklingen av et slikt tilbud. Vi mener også at Barnesakkyndig kommisjon bør kvalitetssikre sakkyndigrapporter i foreldretvister.

Utvalgets forslag om obligatorisk utdanning og egne avdelinger med «barnedommere» er imidlertid svært uhensiktsmessig, bl. a. fordi det vil skape subkulturer innad i domstolene («fylkesnemnd i domstolen»). Vi viser for øvrig til mindretallets vurderinger i pkt. 18.3.3 på side 172 flg. som vi tiltrer.

Forslaget har videre den ulempe at de dommerne som foreslås å skulle behandle en betydelig andel av barnesaker kan «miste perspektivet», bl. a. i bevisvurderingen. På denne måten utfordrer forslaget den grunnleggende generalistdommermodellen på en måte som fremstår lite rettet mot å løse de utfordringer utvalget påpeker. Generalistmodellen er for øvrig ansett å være en styrke ved det norske domstolssystemet, sammenlignet med land med mer spesialiserte ordninger. Vi antar det tilsier at en struktur med avdelinger, eller hvor noen dommere skal ha uforholdsmessig stor andel av barnesaker, vil påvirke både kvaliteten i arbeidet og rekrutteringen til domstolene negativt.

Vi oppfatter det som svært betenkelig at utvalgets forslag innebærer å sette til side det helt grunnleggende tilfældighetsprinsippet som gjelder for tildeling av saker. Vi mener at utgangspunktet fortsatt må være at alle dommere kan behandle alle typer saker og at det må legges vekt på å sørge for gode kompetansetiltak. God tilrettelegging av domstolens arbeid med barnesaker hører under ledelsesansvaret i den enkelte domstol og bør ikke lovfestes.

Noen av elementene i forslaget griper dypt inn i domstolens egen autonomi. Bl. a. svekker forslaget den enkelte domstols mulighet til å disponere ressursene dersom noen dommere skal ha en viss andel barnesaker mens andre ikke kan behandle disse. Dette illustrerer enkelte lite rasjonelle utslag av forslaget.

4. UTNEVNING AV DOMMERE

For å bli utnevnt til dommer stilles krav til faglig kompetanse. Det kreves også erfaring fra andre yrker og erfaring av en viss varighet. Ikke minst stilles det krav til dommers personlige egenskaper og etiske standard. Disse kravene bidrar til å sikre at dommere som utgangspunkt har god kompetanse til å behandle saker som gjelder barn. Dommere er følgelig på generelt nivå egnet til å treffe avgjørelser i disse sakene.

Dagens tilsettingsprosess sikrer domstolene en sammensetning av dommere som gjenspeiler behovet i den enkelte domstol. Å utnevne alle fylkesnemndsledere til tingrettsdommere uten denne individuelle vurderingen mener vi er svært betenkelig, både av prinsipielle / konstitusjonelle grunner, men også fordi dommerne i tingrettene behandler alle typer saker. Det i motsetning til fylkesnemndslederne som i sine roller kun behandler en sakstype. Forslaget svekker også muligheten til å ivareta behov for sammensetning av hvert dommerkollegium.

5. DOMSTOLSSTRUKTUR – RESSURSER

Det er igangsatt en rekke arbeider m.v. som hver for seg griper inn i fremtidens domstolsstruktur på ulike måter. Utvalgets forslag vil ha dramatiske konsekvenser i så måte, og forslagene må nødvendigvis settes inn i en noe større og helhetlig sammenheng. I alle fall må spørsmålet om omorganisering av barnesakene vurderes av Domstolkommisjonen.

For ordens skyld påpeker vi at evt. omstrukturering av en så betydelig saksmengde som utvalget behandler forutsetter at det følger tilstrekkelige ressurser med, både til den nødvendige omstilling og til drift i evt. endret situasjon. Kostnadene med, og øvrige konsekvenser, fremstår i noe begrenset grad klarlagt gjennom utredningen. Det er viktig at det gjøres før det evt. besluttes slike dyptgripende endringer som foreslått.

6. AVSLUTTENDE MERKNADER

Arbeidet med barnesaker er viktig, og det engasjerer oss. Vi stiller likevel spørsmål ved om utvalgets forslag møter de utfordringene som utvalget har påpekt. Som det har fremgått mener vi forslagene går mye lengre enn behovet kan forsvare.

Sør-Trøndelag tingrett

Leif Otto Østerbø
Sorenskriver

Ingrid Stigum
Tingrettsdommer